

Piątek, 8 września

nr 105/2023 (337) | DARMOWA GAZETA MIEJSKA

ISSN 2720-0701 | NAKŁAD: 60 000

600 LAT ŁODZI
EX NAVICULA NAVIS

ŁÓDŹ.pl

DLA SENIORA | DLA RODZIN | DLA KOCHAJĄCYCH ŁÓDŹ

ŁODZIANIE KREUJĄ

strona 7

PROJEKTANTKI
NA TYGODNIU MODY
W NOWYM JORKU

FESTIWAL ŚWIATŁA

JAKIE CZEKAJĄ NAS ATRAKCJE? **strona 3**

AKTUALNOŚCI

**MALUCHY
NA WYBIEGACH**

strona 2

ŁÓDŹ NA TALERZU

**KAWA
U BIAŁEGO
MISIA**

strona 5

WEEKEND W ŁODZI

**DOKĄD
WARTO
PÓJŚĆ?**

strona 8-9

KRZYŻÓWKA + SUDOKU

CHWILA RELAKSU
DLA KAŻDEGO

strona 12-13

AUTOPROMOCJA

TWOJA REKLAMA W ŁÓDŹ.PL

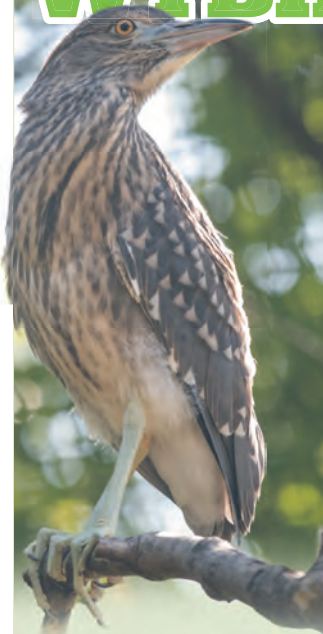

ZADZWOŃ: 722 006 791

ORIENTARIUM ZOO

MALUCHY NA WYBIEGACH

Mały leniwiec, dikdik i ślepowrona. Stada w łódzkim zoo się powiększają, a maluchy możemy już podglądać na wybiegach.

Nowo narodzony leniwiec najbliższe pół roku spędzi blisko matki. To drugie dziecko Lenki i Chaparro – pary, która mieszka w Orientarium od 2019 r. Lenka, doświadczona już matka, jest niezwykle troskliwa i spokojna. Wbrew powszechnemu wizerunkowi leniwców – zwierzęta te wcale nie są powolne i niezgrabne. Jeśli tylko

FOTO: ŁÓDŹ.PL

poruszają się w koronach drzew, potrafią być zadziwiająco sprawne.

W łódzkim zoo możemy zobaczyć też małego dikdika. Ta jedna z najmniejszych antylop świata rozmiarem niewiele różni się od zająca. Aby zobaczyć te skryte i płochy zwierzęta, trzeba czasem dobrze wytężyć wzrok. Wybieg małych antylop specjalnie wyposażony jest w sporą ilość suchej trawy, by dikdiki mogły się w niej schować i dobrze kamuflować.

W ogrodzie niedawno wy-

kludy się też nowe pisklęta i... gady! W wolierze ptaków brodzących można obserwować małego ślepowrona, który już wyleciał ze swojego gniazda. Póki co znacznie różni się od swoich rodziców ubarwieniem – jest jeszcze szarobury.

Kolorowe są za to węże mandaryńskie, których łódzkie stado powiększyło się właśnie o trzy maluchy. Wszystkie zwierzęta dzieci można oglądać w Orientarium codziennie w godz. 9:00-19:00. **JKr**

SPOTKANIE W MEMO

ŻYCIORYS JAK FILMOWY SCENARIUSZ

Tomasz „Drago” Dzieran to niezwykła postać, a jego życiorys to doskonała historia na filmową fabułę. Już 11 września będzie można się z nim spotkać w Mediatece.

Jako nastolatek był rozrabiającym łobuzem. Potem zaangażował się w działalność „Solidarności”, rozwinął ulotki i jeździł na protesty, za co trafił za kratki jako polityczny

więzień. Nękany przez komunistyczne władze zdobył bilet do Stanów. Tomasz „Drago” Dzieran w USA dostał obywatelstwo, wstąpił do armii, a tam trafił do elitarniej jednostki Navy Seal, którą znamy jako komando Foki. W wojsku służył do emerytury. Podczas misji w Iraku współpracował z jednostką specjalną JW GROM.

Owoce tego są przyjaźnie, w tym z Pawłem „Navalem” Mateńczukiem, autorem książki „Mój przyjaciel DRAGO”.

W poniedziałek, 11 września, Naval i Drago będą gośćmi spotkania w Mediatece przy ul. Moniuszki 5. Start o godz. 12:30.

AHa

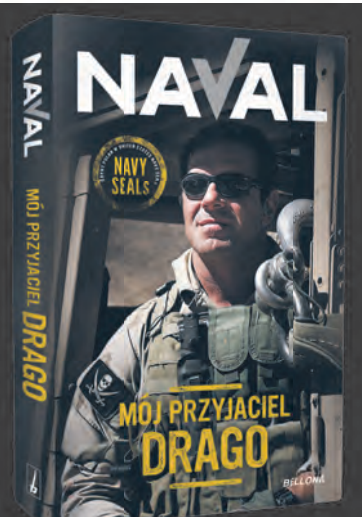

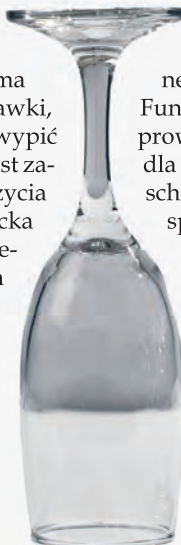
FOTO: MAT. PRAS.

ODWRÓĆMY KIELISZKI

W sobotę, 9 września, obchodzimy Światowy Dzień FAS, w którym symbolicznie odwracamy kieliszki, aby przypominać o niebezpieczeństwie związanym z piciem alkoholu w czasie ciąży.

Warto opublikować w mediach społecznościowych zdjęcie odwróconego kieliszka, aby zwiększać świadomość, że alkohol pity w ciąży powoduje u dziecka nieuleczal-

ne zaburzenia fizyczne i psychiczne. Nie ma bezpiecznej dawki, którą można wypić w ciąży – każda jest zagrożeniem dla życia czy zdrowia dziecka i może przekreślić marzenia o jego szczęśliwym, samodzielnym życiu. O odwrócenie kieliszków w Łodzi apeluje Fundacja „Dom w Łodzi”, która rusza

z kolejną odsłoną kampanii społecznej FASOFF.

Fundacja na co dzień prowadzi dom dziecka dla dzieci z poważnymi schorzeniami i niepełnosprawnościami. Wśród dzieci będących pod jej opieką są też dzieci obciążone FAS.

W Polsce co roku rodzi się aż 1000 dzieci z FAS (na 300 tys. urodzeń). To 10 razy więcej niż z zespołem Downa. **EMa**

FOTO: FREEPIK

CIEMNA STRONA MIASTA

NA SYGNALE

DO WIĘZIENIA ZA ROZBÓJ

Policjanci złapali dwóch bandytów, którzy napadli 64-letniego mężczyznę wracającego do domu. Napastnicy najpierw przewrócili ofiarę, a potem zabrali jej szaszetkę z telefonem, dokumentami i portfelem.

W złapaniu rabusiów pomógł m.in. monitoring. Najpierw wpadł 33-latek,

znany policjantom i już wcześniej notowany. Jego 34-letni kompan został zatrzymany w okolicy dworca Łódź Zabieniec. Obaj sprawcy przerzucali się winą za napaść na seniora. Za rozbój grozi im 12 lat więzienia. Śledztwo w sprawie trwa, bandyci trafili do aresztu.

red

FOTO: ŁÓDŹ.PL

WILLA JAK NOWA

Zakończył się remont wnętrza dawnej willi Ernsta Leonhardta przy ul. Pabianickiej 2, w której mieści się Urząd Stanu Cywilnego. Obejmował on kompleksową modernizację pokoi i renowację zabytkowych kolumn.

W sali gratulacyjnej i pokojach na ścianach pojawiły się nowe tapety w kolorze oliwkowym. Sala ślubów będzie utrzymana w beżowej tonacji. We wszystkich wnętrzach odświeżono marmurową

posadzkę. Wystrój ma podkreślać powagę uroczystości, które będą odbywały się w urzędzie.

W willi wymieniono system nagłośnienia w sali ślubnej i instalację wodno-kanalizacyjną, zamontowano również klimatyzację. Ostatnim etapem inwestycji jest wyposażenie willi w meble. Do użytku zostanie ona oddana w październiku. Remont budynku kosztował ponad 2 mln zł.

red

REMONT SYGNALIZACJI NA WŁÓKNIARZY

Dwa tygodnie potrwa remont sygnalizacji na skrzyżowaniu al. Włókniarzy z ul. św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Przygotujmy się na utrudnienia w ruchu.

Od 11 września przez dwa tygodnie potrwać prace na skrzyżowaniu al. Włókniarzy z ul. św. Teresy. Wymiana okablowania i masztów wymaga wyłączenia sygnalizacji. Aby zapewnić bezpieczeństwo pieszym

i możliwość wykonania prac, ruch po al. Włókniarzy ograniczony zostanie do jednego pasa. Zmieni się też trasa linii 89 w kierunku Radogoszcza.

Zmierzając al. Włókniarzy na Radogoszcz, pojedziemy prosto jednym pasem oraz skręcimy w prawo. Nie będzie możliwości skrętu w lewo. Analogicznie będzie podczas jazdy w stronę centrum.

Natomiast jadąc ul. św. Te-

resy, zarówno od ul. Brukowej, jak i od ul. Zgierskiej, przy al. Włókniarzy skręcimy tylko w prawo. Jazda w pozostałych kierunkach nie będzie możliwa.

Zmienioną trasą pojedzie linia 89, która dojedzie do skrzyżowania ul. św. Teresy z al. Włókniarzy, a następnie al. Włókniarzy do ul. Pojezierskiej, gdzie zawróci i ponownie pojedzie al. Włókniarzy w kierunku Radogoszcza. **TAnd**

FOTO: ŁÓDŹ.PL

WYJĄTKOWY FESTIWAL ŚWIATŁA

Wyjątkowy jubileusz oznacza wyjątkową edycję najpopularniejszej łódzkiej imprezy. Festiwal Światła powraca z rekordową liczbą trójwymiarowych pokazów na ul. Piotrkowskiej. Co jeszcze czeka nas pod koniec września?

Już za trzy tygodnie Łódź stanie się najpiękniej rozświetlonym miastem w Polsce. Trzynasta edycja Light.Move.Festival będzie wyjątkowa, bo i wyjątkowy jest to rok – obchody 600. urodzin Łodzi. Z tej okazji specjalna część imprezy została przygotowana na ul. Piotrkowskiej, na której przez trzy dni zobaczymy rekordową liczbę bajecznie kolorowych mappingów 3D.

6 kamienic przy Piotrkowskiej

Fasady sześciu zabytkowych kamienic rozświetlą artystyczne interpretacje szczęścia – tegorocznego motywu przewodniego festiwalu. Największy z trójwymiarowych pokazów autorstwa grupy Romera Diseño e Infografia ożywi sąsiednie elewacje budynków przy ul. Piotrkowskiej 147 i 149. Kolejny gmach, pod numerem 99, rozświetli natomiast projekcja przygotowana przez Jeremie Bellota.

Z kolei Piotrkowska 90 ożyje dzięki talentowi Sławomira Fafary, a pod numerem 71 zobaczymy pokaz grupy artystów z Tajlandii: Decide Kit. Szóstą kamienicą w pro-

gramie głównej łódzkiej ulicy jest ta pod numerem 53, która stanie się prestrzeżeniem prezentacji twórczości Radu Ignata.

600 łódek na 600-lecie

Szóstym elementem programu, obok pięciu pokazów, będzie na ul. Piotrkowskiej jubileuszowa instalacja świetlna – 600 łódek. Do jej tworzenia organizator, fundacja Lux Pro Monumentis, zaprosił studentów historii sztuki Uniwersytetu Łódzkiego.

Dwa śródmiejskie parki i jedna elektrownia

Festiwal Światła każdego roku gości w łódzkich parkach, podczas 13. edy-

cji zaprosi nas do parków Sienkiewicza i Moniuszki. Kolejnym obiektem, który wpisał się już w tradycję LMF, jest pierwsza miejska elektrownia – EC1 przy ul. Targowej. Tradycyjnie już możemy się tutaj spodziewać trójwymiarowego mappingu na budynku chłodni, ale to nie wszystko. W tej lokalizacji zaplanowano także część muzyczną festiwalu i – po raz pierwszy – pokaz we wnętrzach tego wyjątkowego zabytku.

Co jeszcze czeka nas na przełomie września i października? Kolejne szczegóły programu organizatorzy będą zdradzali w najbliższych dniach.

Aha

WOJSKA POLSKIEGO

POWRÓT TRAMWAJÓW CORAZ BLIŻEJ

Wielkimi krokami zbliża się finał jednej z ważniejszych miejskich inwestycji. Po ponad 4-letniej przerwie tramwaje wrócą na ul. Wojska Polskiego.

– Układamy torowiska na ulicach Wojska Polskiego i Strykowskiej; wykonawca montuje ławy żelbetowe, spawa szyny i zakładany jest ruszt. Prace trwają też przy chodnikach i drodze rowerowej oraz przy podbudowie przyszłego parkingu. W najbliższych tygodniach wykonawca będzie kontynuował roboty torowe,

ponadto budowane będą: kanał ogólnospławny, odwodnienie na skrzyżowaniu z ul. Sporną i ul. Pankiewicza oraz kanalizacja deszczowa w ul. Obrońców Westerplatte – wylicza Agnieszka Kowalewska-Wójcik, dyrektor Zarządu Inwestycji Miejskich.

Arteria na nowo

Modernizacja ul. Wojska Polskiego to jedna z największych i ważniejszych inwestycji w Łodzi. W efekcie gruntownej przebudowy ulica będzie miała nowe torowisko, jezdnie,

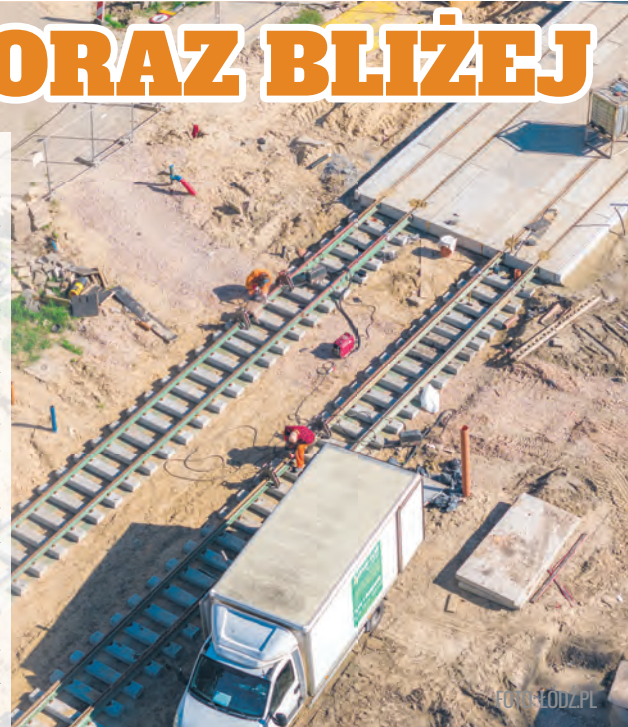
chodniki, drogę rowerową i przystanki MPK. Pojawi się nowe oświetlenie i sygnalizacja świetlna oraz sporo zieleni: 500 drzew (klonów, lip i dębów), 12 tys. krzewów, trawy ozdobne i kwiaty.

Organizacja ruchu

W najbliższych tygodniach czeka nas kilka zmian w organizacji ruchu w tym rejonie:

– W drugiej połowie września otwarte dla ruchu w większym zakresie zostanie skrzyżowanie ul. Franciszkańskiej

z ul. Wojska Polskiego. Przejedziemy ul. Franciszkańską w stronę ul. Północnej oraz do pl. Kościelnego. – Na początku października otwarty ma zostać przejazd ul. Sporną i ul. Pankiewicza przez ul. Wojska Polskiego. Jednocześnie zamknięta zostanie ul. Marynarska i na dwa tygodnie ul. Smugowa. Planowany termin zakończenia remontu ul. Wojska Polskiego to koniec 2023 r. Inwestycja pochłonie ok. 134 mln zł, z czego ok. 65 mln zł to dofinansowanie unijne. **red**

ZA MIESIĄC WIELKIE OTWARCIE

Już tylko tygodnie dzielą nas od uruchomienia Centrum Komiksu i Narodowego Centrum Filmowego w zabytkowej elektrowni przy ul. Targowej. Co w nich na nas czeka?

EC1 – najstarsza łódzka elektrownia miejska – zamienia się w wielkie centrum kulturalno-edukacyjno-rozrywkowe. Do szczęśliwego finału zmierzają przy ul. Targowej 1/3 dwa ostatnie projekty. Na początku października będziemy mogli odwiedzić kolejne, odnowione w wyjątkowym zabytku przestrzenie.

Centrum Komiksu

Od ponad 30 lat Łódź jest domem największego w kraju festiwalu komiksu i gier. I to nie przypadek, że właśnie w naszym mieście powstało pierwsze w Polsce Centrum Komiksu i Narracji Interaktywnej. Zostało zbudowane w tzw. południowej części EC1. W dwóch budynkach o cylindrycznych kształtach, na trzech kondygnacjach zanurzymy się w świecie wyobraźni. Znajdziemy tutaj nie tylko wystawy poświęcone komiksowi i grom, które

pokażą nam, jak te rozwijały się na przestrzeni lat. Do dyspozycji gości będą także interaktywne urządzenia, które pozwolą nam wcielić się w projektanta gier, czy też wyposażone sale warsztatowe, dzięki którym swoje pasje i umiejętności będą rozwijały kolejne pokolenia twórców opowieści graficznych i gier. Otwarcie Centrum Komiksu przypadnie na kolejną edycję Międzynarodowego Festiwalu Komiksu i Gier, czyli na 7-8 października.

Centrum Filmowe

Z kolei filmowemu dziedzictwu Łodzi dedykowane będą przestrzenie we wschodniej części EC1. Powstała tutaj instytucja o randze narodowej, która pierwszych gości zaprosi w swe progi tydzień później.

Narodowe Centrum Kultury Filmowej będzie nowoczesnym i multimedialnym ośrodkiem, w którym odnajdzie się każdy miłośnik kinematografii. Obok przestrzeni wystawienniczych znajdą się tu m.in. trzy sale kinowe, filmowa biblioteka

i sale edukacyjne.

Największe z wystaw w NCKF-ie będzie Kino Polonia. To pełna rozmachu opowieść o ponad 120-letniej historii kultury filmowej na ziemiach polskich – od jej prapoczątków po dzień dzisiejszy. Od pierwszych urządzeń do rejestracji ruchomych obrazów po współczesne dzieła, które rozślawiły polską kulturę na świecie.

Znajdziemy tu kostiumy, sprzęt filmowy, pamiątki, interaktywne repliki i modele. Bogactwo oryginalnych eksponatów połączo-

ne zostanie z instalacjami multimedialnymi, wideo-esejami, rzeźbami audio-wizualnymi, kapsułami filmowymi i wielkoformatowymi projekcjami.

EC1 przy Targowej 1/3

W pierwszej elektrowni czekają na nas jeszcze interaktywne Centrum Nauki i Techniki, najnowocześniejsze w Polsce planetarium oraz wiele ciekawych wydarzeń. W najbliższym czasie będą to m.in. Igrzyska Wolności i Festiwal Światła. Zapamiętajcie ten adres. **AHa**

FOTO: LODZ.PL

REWITALIZACJA DRUGIE ŻYCIE (NIE TYLKO) WŁÓKIENNICZEJ

Za remontami poszły lokalne biznesy. W odnowionych kamienicach w Śródmieściu otwierają się kolejne ciekawe sklepy.

Przy ul. Włókienniczej trwają już ostatnie dwa remonty na tym etapie programu rewitalizacji. Większość lokali jest odnowiona i urządzają się w nich ciekawe, kreatywne przedsięwzięcia. Czekamy na muzeum mundurów policyjnych z całego świata, a już teraz możemy odwiedzić sklep Mimado. To pracownia, w której powstają ubrania z surowców z drugiej ręki. Znajdziemy ją

w lokalu przy ul. Włókienniczej 6. – Drugi obieg to mnóstwo świetnych ubrań, które tylko czekają na swoją szansę zaistnienia jako coś wyjątkowego. Moją miłością jest jeans, a w szczególności kurtki jeansowe. Tworzę personalizacje, naszywając na nich materiały z second handów. Szyję też bluzy z łączonych materiałów i akcesoria z jeansu. Uwielbiam, kiedy nudna kurtka czy bluza dostają nowe życie i stają się unikatowymi ciuchami, które pozwalają wyróżnić się z tłumu – mówi Dorota, właścicielka Mimado. **Sasza**

ŚWIATOWY DZIEŃ ZAPOBIEGANIA SAMOBÓJSTWOM

Każdego dnia w Polsce 15 osób popełnia samobójstwo. W skali roku to dwa razy więcej niż ofiar wypadków samochodowych.

10 września obchodzimy Światowy Dzień Zapobiegania Samobójstwom. Tylko w 2022 r. w Polsce próbę zabicia się podjęły aż 2093 osoby poniżej 18. roku życia, w tym 85 dzieci, które nie ukończyły jeszcze 13 lat. Problem narasta, szczególnie w najmłodszej grupie wiekowej, a z roku na rok prób samobójczych jest coraz więcej.

14 września w Mediatece przy ul. Moniuszki zostanie zorganizowane specjalne spotkanie, na którym dowiemy się, jak pomóc najmłodszym w kryzysie. Dzieci i młodzież potrzebują przede wszystkim wsparcia ze strony najbliższego otoczenia – rodziców i nauczycieli. Eksperti będą m.in. dzielić się wiedzą, co robić, by nie dochodziło do sytuacji kryzysowych, na jakie symptomy zwrócić uwagę i jak mądrze reagować na problemy młodych ludzi. **MK**

Harmonogram spotkań

14 września, godz. 11:00

dla nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych

14 września, godz. 17:00

otwarte dla rodziców, a w szczególności rodziców

INFO

W Łodzi działają dwa numery wsparcia dla osób w kryzysie:

42 630 11 02 – czynny od poniedziałku do piątku w godz. 8:00–20:00

19 288 – czynny od poniedziałku do piątku w godz. 20:00–8:00 oraz w weekendy

Wsparcia udzielają również psychologowie dyżurujący pod numerami:

116 111 – telefon zaufania dla dzieci i młodzieży

116 123 – telefon zaufania dla osób dorosłych

800 120 002 – telefon Niebieskiej Linii przeznaczony dla ofiar przemocy w rodzinie

800 108 108 – bezpłatna linia wsparcia dla osób po stracie bliskich

NA KAWĘ DO BIAŁEGO MIŚKA

Wraz z początkiem września, w dawnym lokalu po cukierni Wasiakowie, swoje drzwi otworzyła kawiarnia The White Bear Coffee. Łódź to kolejne duże miasto, obok Warszawy i Krakowa, w którym powstaje jeden z kilkunastu lokali białostockiej sieci. Przyciąga uwagę kolorowym wystrojem i kawą specjality.

Nie da się obok niej przejść obojętnie. Kolorowe wnętrza kawiarni, widoczne przez duże okna od ul. Traugutta, zachęcają, aby zajrzeć do środka. Po wejściu naszym oczom ukaże się prawdziwa feeria barw: różowe ściany pokryte wzorzystymi tapetami, kwiatowe obicia mebli, złote lustra, pstrokaty obraz oraz wszechobecne dekoracje z motywem zwierzęcym - od miśków po żurawie, małpki i słodkie psiki. W ostatnim pomieszczeniu powita nas nawet Mona Lisa w popartowym wydaniu. Na otwarcie przygotowano kubki z łódzkim motywem.

Od przybytku głowa nie boli

W The White Bear Coffee czekają na gości kawy jakości specjality, wypalane przez białostocką palarnię, sezonowe menu, smoothies, lemoniady, świeżo wyciskane soki czy kombuche. Nie zabrakło również deserów, śniadaniowych kanapek, ciast i naturalnych lodów. Wyjątkowymi pozycjami w menu, znanymi z pozostałych lokalizacji, są napoje: polarna mocha, lemoniada kawowa, a nawet kawowy grzaniec.

Kawa od rana do wieczora

Dużą zaletą „Białego Miśka” są godziny otwarcia. Można wpaść do niego przez 7 dni w tygodniu.

Od poniedziałku do piątku w godz. 7:30-21:00, a w weekendy od godz. 8:00 do godz. 21:00. Na miejscu kupimy też kawowe ziarna i mały sprzęt do parzenia. Na wyróżnienie zasługuje również obsługa - dziewczyny za ladą są pomocne i uśmiechnięte.

KS

OGRODY GEYERA

SPORTOWE AUTA NA ŚNIADANIE

FOTO: ŚNIADANIE & GABLOTA

Śniadanie & Gablota to cykl imprez łączących motoryzację i śniadania w łódzkich restauracjach. W niedzielę, 10 września, będziemy mieli okazję po raz ostatni w tym sezonie spotkać się w tej konwencji w Ogrodach Geyera (ul. Piotrkowska 295A). Nie może Cię tam zabraknąć.

Pomysł na takie wydarzenia zrodził się w sierp-

niu 2017 r. w głowach dwóch petrolheadów z Łodzi - Sławomira Porosa i Krzysztofa Krzeszewskiego. Od początku chcieli stworzyć wyjątkowe miejsce spotkań dla ludzi, którzy uwielbiają dobrze zjeść i kochają motoryzację. Udało im się. W samym sezonie 2019 wydali 3193 posiłki podczas

31 śniadań, goszcząc uczestników w sześciu miastach w Polsce.

O co w tym chodzi?

Wejście na Śniadanie & Gablota jest bezpłatne. Można zatem podziwiać sportowe auta zupełnie za darmo na parkingu przed restauracją Ukryte Rzeki. Warto jednak

cieszyć się całym wydatkiem i wykupić dostęp (50 zł) do bufetu ze śniadaniem. Otrzymamy wówczas opaskę i dostęp do jedzenia i napojów w godz. 10:00-12:30. Jeśli ktoś z uczestników zdecyduje się na dłuższy pobyt w restauracji, warto zarezerwować stolik.

red

PIOTRKOWSKA 217

BĘDZIE SIĘ DZIAŁO!

Weekend 9-10 września przy ul. Piotrkowskiej 217 będzie pełen wydarzeń. W jednym miejscu odbędą się aż cztery festiwale, które zainteresują łodzian w różnym wieku.

Jednym z nich będzie Słodko Gorzko Festiwal. Dzięki stoiskom z naturalnymi ciastami, kawami i czekoladami podwórko wypełnią słodkie aromaty.

Nie zabraknie naturalnych wypieków, muffinów, pralinek, a do tego napojów na bazie ziaren z polskich palarni.

Klasyki street foodu

Fani dań z różnych zakątków świata również będą zadowoleni. Specjały serwowane z food trucków i straganów zaspokoją głód uczestników na kuch-

nię włoską, amerykańską, azjatycką i indyjską. Do grona kulinarnych eventów dołączą również Fashion Meeting - targi mody autorskiej - oraz Zielono Mi - bazar z roślinami i dekoracjami. Wstęp jest bezpłatny. Wydarzenia w sobotę i w niedzielę startują o godz. 11:00 i potrują do godz. 18:00.

red

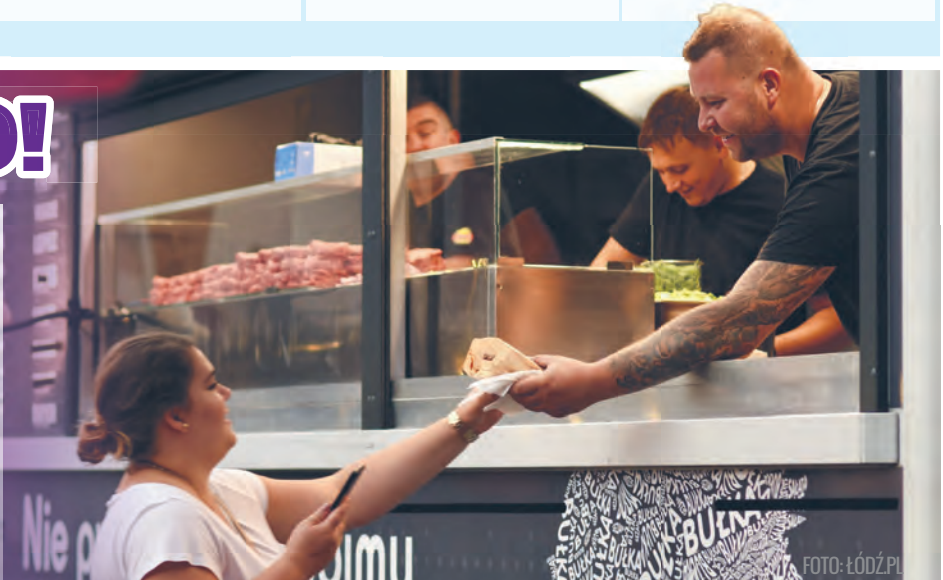

FOTO: ŁÓDŹ.PL

RELAKS SENIORÓW W SPA

Czasy, gdy seniorka czy senior po przejściu na emeryturę jechali raz na 3 lata do sanatorium i mieli tam „odnowę biologiczną”, dawno już odeszły w zapomnienie. Dziś to SPA pozwala zadbać o urodę i spowolnić procesy starzenia. Jest też miejscem relaksu i spotkań towarzyskich. Z jakich zabiegów i zajęć warto tam skorzystać, gdy jesteśmy w wieku 60+?

Czym jest odnowa biologiczna?

Na odnowę biologiczną składają się różnego rodzaju zabiegi (np. kąpiele, masaże), metody relaksacyjne (np. medytacja), ćwiczenia rozluźniające, a także zdrowa dieta i odpowiednia dawka snu. Ośrodki SPA oferują

zabiegi, które świetnie relaksują, poprawiają samopoczucie oraz wzmacniają ciało i koją zmysły. Niestety, zabiegi te często sporo kosztują, dlatego ich serię

czy weekendowy wyjazd do specjalnego ośrodka warto podarować mamie czy babci w prezencie. Jeśli dopiero czekasz na wyjazd lub wiesz, że przekracza to możliwości Twojego portfela, możesz odprężyć się i nabrać sił nawet w zaciszu swojej łazienki lub na macie w pokoju. Kąpiel z dodatkiem olejków eterycznych czy ćwiczenia rozluźniające sprawią, że poczujesz się lepiej.

Profesjonalne zabiegi odnowy biologicznej

Zabiegów stosowanych w odnowie biologicznej jest całe mnóstwo. Oto najpopularniejsze z nich.

- Masaże – poza działaniem leczniczym i relaksacyjnym ujędrniają skórę, oczyszczają ją i nawilżają. Dotyk działa

również kojąco na układ nerwowy – uspokaja i relaksuje ciało. Do wykonania masażu można wykorzystać różnego rodzaju dodatki, jak czekolada, gorące kamienie, olejki eteryczne czy świece. Popularnością wśród pań cieszy się masaż twarzy, który poza odprężeniem zmniejsza obrzęki, pobudza skórę do odnowy, rozluźnia mięśnie, usuwa martwy naskórek, a także zwiększa naturalną produkcję kolagenu i elastyny.

- Kąpiele z wykorzystaniem wód leczniczych. Do najbardziej popularnych należą kąpiele solankowe i siarczkowe (pomocne w odbudowie i regeneracji uszkodzonej chrząstki stawowej).

- Jacuzzi – odpręża, poprawia jakość snu, wzmacnia układ odpornościowy, poprawia krążenie i metabolizm. Pomaga również

zminimalizować obrzęki i cellulit.

- Sauna sucha (inaczej fińska) i mokra (łaźnia rzymska) – zapobiegają przeziębieniom, a także oczyszczają organizm, dzięki czemu poprawia się wygląd skóry. Regularne wizyty zmniejszają uczucie zmęczenia i są znakomitą formą relaksu.

- Grota solna – ma korzystny wpływ na układ oddechowy, nerwowy i krążenia. Pobyt w niej obniża ciśnienie, relaksuje i łagodzi dolegliwości ze strony układu oddechowego.

Sauna japońska i floating

Niektóre SPA oferują zabieg sauny japońskiej. To seans, podczas którego leży się na rozgrzanych do temperatury 42–44°C płytach wulkanicznych, emitujących lecznicze

promieniowanie podczerwone. Zapewnia on błogi relaks, ale przede wszystkim pomaga pozbyć się toksyn i poprawia kondycję skóry. Dodatkowo wydzielane ciepło ma właściwości przeciwbólowe, rozluźniające i antyreumatyczne. Coraz większą popularność zyskuje także floating, czyli swobodne unoszenie się na powierzchni wody w specjalnej kabinie. Woda w temperaturze ludzkiego ciała ma 30 cm głębokości i zawiera leczniczy roztwór soli. Ciało dryfuje, mięśnie są całkowicie rozluźnione. Sól zawarta w wodzie jest bogata w magnez i siarkę, która wywiera dobroczynny wpływ na skórę, włosy i paznokcie. Magnez z kolei wzmacnia serce. Takie kąpiele mają również działanie oczyszczające i łagodzące stany zapalne. Zwiększają odporność i wytrzymałość organizmu.

Alup

WARSZTATY PSZCZELARSTWA

Tym razem zajęcia adresowane są do najstarszego pokolenia łodzian. Warsztaty dla seniorów odbędą się 22 i 23 września, już można się na nie zapisywać.

Miasto Łódź wspólnie ze swoimi partnerami (start-upem Intelligent Hives oraz Łukasiewicz – Łódzki Instytut Technologiczny – Łódzkim Instytutem Technologicznym) zaprasza na kolejne warsztaty z hodowli pszczół. Zajęcia podzielone są na dwie części: teoretyczną i praktyczną, przy czym nie ma obowiązku uczestnicze-

nia w obu. Część teoretyczna odbędzie się 22 września (piątek) w Lapidarium Detalu Architektonicznego przy al. Kościuszki 19. W części praktycznej będzie można wziąć udział 23 września (piątek) w Łukasiewicz – Łódzki Instytut Technologiczny (ul. Marii Skłodowskiej-Curie 19/27). Warsztaty pozwalają zapoznać się z rolą owadów zapylających w środowisku naturalnym i miejskim. Eksperti omawiają podczas zajęć spe-

cyfikę gatunku pszczoły miodnej, ciekawostki dotyczące tych pożytecznych stworzeń, a nawet sposoby profilaktyki i leczenia ich chorób. W części warsztatowej uczestnicy poznają wyposażenie pracowni pszczelarskiej, będą sprawnie opiekować się nad pszczelą rodziną oraz uczyć się, jak pozyskiwać miód.

Alup

REKLAMA

Zaktualizuj dane w złożonym wniosku o oddanie w najem lokalu mieszkalnego do 31.10.2023 r.

Zarząd Lokali Miejskich w Łodzi informuje, że osoby ubiegające się o udzielenie pomocy mieszkaniowej, które złożyły wnioski podlegające opunkowaniu mają obowiązek (bez wezwania przez Zarząd Lokali Miejskich w Łodzi) dokonania **aktualizacji danych** dotyczących złożonych wniosków do dnia **31 października 2023 r.** W przypadku niedokonania aktualizacji procedowanie wniosku zostanie zamknięte.

Maria Marcinkowska i Katarzyna Chojnacka

Monika Ptaszek

ŁÓDZKIE PROJEKTANTKI NA TYGODNIU MODY W NOWYM JORKU

Cztery projektantki, których butiki znajdują się na OFF Piotrkowska Center, biorą udział w projekcie Polish Fashion Designers. Ich kolekcje zostaną pokazane podczas Tygodnia Mody w Nowym Jorku.

Już 9 września o godz. 18:00 w Joseph Raphael De Lamar House przy Madison Avenue w czasie nowojorskiego Fashion Week-u zaprezentują się polskie kolekcje mody. W projekcie bierze udział 10 marek, spośród których można wyróżnić m.in. Łukasza Jemioła, Dawida Tomaszewskiego i Jackoba Buczyńskiego. Pojawia się także cztery projektantki, które na co dzień można spotkać na łódzkim OFF-ie. To Katarzyna Chojnacka, Maria Marcinkowska, Angelika Józefczyk i Monika Ptaszek.

Reinkreacja

Kasia i Maria już niedługo będą obchodzić 10-lecie założenia swojej marki - Reinkreacji, dlatego wyjazd do Nowego Jorku jest dla nich idealnym prezentem. Mimo że obie nie skończyły szkół artystycznych, od zawsze czuły potrzebę tworzenia. - Wcześniej pracowałyśmy

w korporacji, ale z dnia na dzień postanowiliśmy rzucić wszystko i zostaliśmy projektantkami - mówi Maria Marcinkowska. Współpraca układa im się bardzo dobrze i nie wyobrażają sobie prowadzenia dwóch osobnych firm. Ekscytuje ich proces przygotowywania poszczególnych strojów. Są perfekcjonistkami, więc zawsze muszą mieć wszystko dopięte na ostatni guzik. Chętnie też się rozwijają, jeżdżąc na polskie i zagraniczne targi. Wszystkie kolekcje projektują w czerni, a to wymaga dużej dozy kreatywności.

- Nie przygotowujemy jednego modelu w różnych kolorach, tylko niezależne konstrukcje - dodaje Marcinkowska. Ich nowojorska kolekcja nazywa się Black illumination. Stworzyły sportową elegancję, składającą się z marynarek, trenczów, spodni, sukienek i bluzek. Zaprojektowały je z myślą o kobietach aktywnych zawodowo, które po skończonej pracy mogą wyjść w tych samych ubraniach, np.

na miasto. Stroje wzbogacą ciekawe elementy, m.in. suwaki, dodające ubraniom blasku.

Kobiety boginie

Angelika Józefczyk prowadzi swoją markę od 2016 r. Wcześniej studiowała na Uniwersytecie Łódzkim oraz w Międzynarodowej

Szkole Kostiumografii i Projektowania Ubioru. - Jestem trzecim pokoleniem rodziny

Angelika Józefczyk

krawieckiej - mówi. - Już jako nastolatka, gdy oglądałam zagraniczne magazyny modowe, wiedziałam, że chcę zostać projektantką. Podczas pokazu dyplomowego w MSKPU jej talent został doceniony - otrzymała wyróżnienie nadane przez Alberta Campagnola, byłego menedżera marki Armani. Później była asystentką marki Paprocki & Brzozowski. W codziennej pracy największą inspiracją jest dla niej kobieta.

- Zależy mi przede wszystkim na tym, aby kroje ubrań były dopasowane do sylwetek moich klientek - podkreśla.

W Nowym Jorku przedstawi kolekcję Dreaming Paradiso S/S 24, inspirowaną kobietami jako boginiami. Kreacje podkreślają figurę, a ich kolory to m.in. pomarańcz, fuksja oraz połączenie ecru z czarnym.

Slow fashion

Monika Ptaszek pracuje jako projektantka już od 21 lat. Na samym początku współpracowała z różny-

mi firmami. Choć dużo się w nich nauczyła, w pewnym momencie uświadomiła sobie, że warto założyć własną działalność.

- Praca dla kogoś i robienie komercyjnych ubrań mogą zabić w człowieku poczucie bycia artystą - podkreśla.

Teraz w ramach swojej marki PtASZEK projektuje kolekcje takie, jakie chce. Nie podąża za trendami i jest wyznawczynią slow fashion, czyli kupowania mniejszej liczby ubrań, ale za to dobrych jakościowo. Skupia się na pojedynczych projektach, a jej kreacje powstają dzięki pracy krawców. W Nowym Jorku zaprezentuje swoją kolekcję „PtASZEK NEW YORK”, w której najważniejsze są wysokiej jakości materiały i sztuka krawiecka.

- To celebrowanie pięknych, naturalnych tkanin, w większości wyprodukowanych w lokalnych fabrykach. Wełny, lny i jedwabie subtelnie przeplatają się z nurtem zero waste, a recyding łączy się z wysokim krawiectwem - mówi projektantka.

W tej kolekcji ciekawym uzupełnieniem są kreacje powstałe z ubrań i dodatków z drugiej ręki.

- Moda cyrkularna jest przyszłością - zaznacza Monika Ptaszek.

MANUFATURA

ŚWIĘTO OGRODOWEJ

Warsztaty, wystawy, spotkania z wyjątkowymi włókniami – to tylko część atrakcji, które czekają na mieszkańców Łodzi podczas święta ulicy Ogrodowej w weekend (9 i 10 września).

Ogrodowa była bardzo ważnym punktem na mapie włókienniczej Łodzi. To tutaj tętniło życie pracow-

ników pobliskiej fabryki, założonej przez Izraela Poznńskiego, gdzie dziś jest Manufaktura. Stowarzyszenie „Ludzie Fabryki”, działające przy Muzeum Fabryki, po raz kolejny zaprasza na to wyjątkowe wydarzenie, upamiętniające fabrykancką historię miasta. Przez cały weekend będzie można wziąć udział w warsztatach dla

dzieci i dorosłych, zaplanowano także spotkania z włókniami, które wspominają dawne czasy. Po raz pierwszy będzie można też obejrzeć prace zebrane w ramach projektu „Łodz600” – 600 obrazów na 600-lecie Łodzi.

HARMONOGRAM WYDARZENIA

Sobota

godz. 12:00 – warsztaty fotograficzne – historie z Ogrodowej zawarte w detalu (brama główna Manufaktury)

godz. 14:00 – otwarcie wystawy plenerowej (historia BRAMY) do Manufaktury (brama główna Manufaktury)

godz. 15:00 – spotkanie z J. Cygankiewiczem – mistrzem, który wykonał replikę bramy (Muzeum Fabryki)

godz. 17:00 – spotkanie z włókniami z Ogrodowej – rozstrzygnięcie konkursu na „Album o włókniankach” (Muzeum Fabryki)

Niedziela

godz. 11:00–14:00 – rodzinna gra terenowa „Historie z Ogrodowej”

godz. 12:00 – zwiedzanie hotelu Vienna House Andel's Łódź

godz. 12:00–14:00 – warsztaty dla dzieci (Muzeum Fabryki)*

godz. 13:30 – oprowadzenie kura-

torskie po wystawach artystycznych projektu „Łodz600” (Vienna House Andel's Łódź)

godz. 15:00 – spacer po Ogrodowej (brama główna Manufaktury)

*Warsztaty dla dzieci w Muzeum Fabryki będą dotyczyły tworzenia biżuterii z recyklingu, a dokładnie

z elementów, które pozostały po konserwacji starego krosna. Zajęcia są bezpłatne, jednak obowiązują zapisy: 42 664 92 93.

KONCERT W PARKU OCALAŁYCH

Kuba Sokołowski, pianista, kompozytor i wykładowca Uniwersytetu Fryderyka Chopina w Warszawie, zagra koncert z cyklu „Fortepiany Wolności” w sobotę, 9 września, o godz. 16:00. W parku Ocalałych (Wojska Polskiego 83) zabrzmiały utwory ukraiń-

skich kompozytorów oraz ukraińskie pieśni. Koncert jest bezpłatny. Red

FOTO: MAT. PRAS.

NOWE WCIELENIENIE KORY

Wystawa wyjątkowych portretów Kory, większości niepublikowanych, zostanie otwarta w Galerii AOKZ przy ul. Włókienniczej 3 w sobotę, 9 września. Autorem zdjęć jest łodzianin, jeden z najwybitniejszych polskich fotografów i autor portretów najbardziej rozpoznawalnych osób w Polsce.

Wystawę „(EX)plozja energii” można zwiedzać bezpłatnie do 19 września. Red

FOTO: MAT. PRAS.

ŁÓDŹ CZTERECH

W piątek, 8 września, rozpoczyna się jeden z najważniejszych łódzkich festiwali kulturalnych, czyli Łódź Czterech Kultur. W programie znajdziemy wydarzenia muzyczne, teatralne, filmowe i rodzinne.

W piątek o godz. 16:00 wystartuje projekt startowy z udziałem artystów działających pod szyldami: Gu-Tang Clan, Fruit of The Lump czy Herod (park Ocalałych), a o godz. 20:00 w bazylice archikatedralnej rozpocznie się koncert otwarcia Festiwalu „Podróże Faustyny”. Wystąpią: trio Bastarda (Paweł Szamburski, Michał Górczyński i Tomasz Pokrzywiński)

oraz wokaliści: Dorota Miśkiewicz, Katarzyna Piższek (Kasai), Łukasz Lach. Wstęp wolny. W sobotę warto wybrać się na Rynek Manufaktury, aby obejrzeć spektakl „Zgubowisko” (godz. 13:00), a potem na piknik międzypokoleniowy do parku Ocalałych (godz. 15:00–19:00). W sobotni wieczór w Monopolis zabrzmia koncertowe reggae pod hasłem „Pieśni

Wolności i Pokoju 2023” (godz. 20:00, bilety: 50 zł). W niedzielę warto obejrzeć w parku Ocalałych rodzinny, taneczny spektakl plenerowy „Las i ludzie” (godz. 11:00 i 14:00). O godz. 16:00 w podwórku przy ul. Piotrkowskiej 29 rozpocznie się wykład performatywny „Faust i Faustyna. Z duchowości Łodzi”, a o godz. 19:00 na skwerze przy ul. Zgierskiej 29 zagra

Shofar z zwoje Trzaski Rogiński retti).

Pełn 4kul

NOWOŚĆ W GALERII RE:MEDIUM

FORMY INTYMNE

Wystawa zatytułowana „Formy intymne” w Galerii Re:Medium (ul. Piotrkowska 113) to prezentacja prac Katarzyny Boguckiej, artystki, która od lat zaliczana jest do czołówek polskich ilustratek.

W zaciszu swojej pracowni, poza pracami komercyjnymi, artystka tworzy wielkoformatowe formy malarskie na pograniczu figuracji i malarstwa organicznego. Dodatkowo sięga po sztukę kolażu. Seria „Formy intymne” odwołuje się do motywu ludzkiego ciała i jest pierwszą wystawą artystki, która do tej pory nie pokazywała

FOTO: MAT. PRAS.

swoich p nie. Wystawę mo do 8 października.

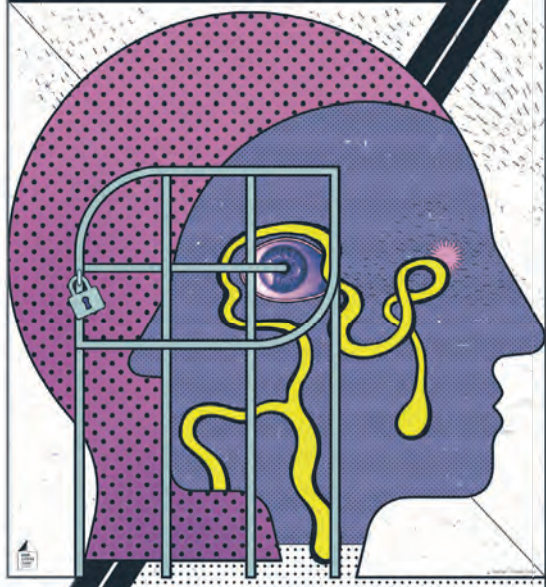
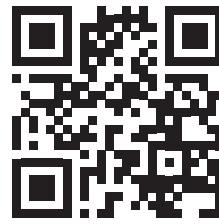
FESTIWAL KINA LITERACKIEGO

Przez cały weekend w Domu Literatury w Łodzi (ul. Roosevelta 17) będą odbywać się prezentacje filmów fabularnych, dokumentalnych oraz animacji dla dzieci i dorosłych.

filmów animowanych, ilustrujących poezję, można obejrzeć „Kafkę” i „Łagodną”. Wstęp na wydarzenia i projekcje jest bezpłatny. EMa

W programie: spotkania z Lechem Majewskim (sobota, godz. 18:00) i Piotrem Dumą (niedziela, godz. 18:00) oraz projekcje filmów ich autorstwa. W piątek, 8 września, w ramach Extra Polówki w Monopolis (wyjątkowo w tym miejscu) zostanie wyświetlony film „Żołnierz Królowej Madagaskaru”, a w sobotę, 9 września, w Domu Literatury filmy: „Brigitte Bardot cudowna” i „Wojaczek”. W niedzielę, 10 września, oprócz bloku

INFO
Program jest dostępny na stronie: dom-literatury.pl

kino nieme z muzyką na żywo

FOTO: MAT. PRAS.

FOTO: MAT. PRAS.

URODZENI MORDERCY W KINIE

Legendarny thriller „Urodzeni mordercy” w reżyserii Olivera Stone’a z Juliette Lewis i Woodym Harrelsonem w rolach głównych, oglądany na wielkim ekranie, to doskonała okazja, aby uczcić 100 lat Wytwórni Warner Bros.

Ta filmowa historia o dwojgu kochanków-morderców, uwielbianych przez media, mająca już niemal 30 lat, wciąż zachwyca widzów na całym świecie. Na film war-

to się wybrać w niedzielę, 10 września, do Kina Kinematograf (Muzeum Kinematografii, pl. Zwycięstwa 1). Początek seansu o godz. 17:15. Bilety kosztują 17 i 19 zł. EMa

FOTO: ŁODZ.PL

SPACEREM PO WIEDZĘ

Na weekend zapowiada się piękna pogoda, więc to dobra okazja, by pójść na spacer po Łodzi.

Pieszne poznanie tajemnic i sekretów Radogoszcza w towarzystwie przewodników z łódzkiego Koła PTTK rozpocznie się w niedzielę, 10 września, o godz. 11:00. Zbiórka przy ul. Kalinowej 36 (Zieleniec Miejski). Spacer jest bezpłatny. Łódzki Szlak Kobiet także zaprasza na niedzielny spacer, który poprowadzony zostanie nową, premierową trasą śladami lekarek. Uczestnicy poznają historie kobiet, które ukształtowały łódzką medycynę, m.in. Michaliny Wisłockiej czy

Jadwigi Szustrowej. Start o godz. 11:00. Zbiórka: przed Collegium Anatomicum (ul. Narutowicza 60). Spacer jest bezpłatny. Tego samego dnia o godz. 11:00 rozpocznie się jeszcze spacer śladami muzyki po cmentarzu żydowskim. Będzie to okazja, by w trakcie spaceru poznać m.in. historię słynnej skrzypaczki Bronisławy Rotształt, muzycznej dynastii rodziny Bajgelmanów, Jankiela Herszkowicza. Spacer towarzyszy koncertem w ramach Festiwalu Łódź Czterech Kultur. Zbiórka przy ul. Brackiej 40. Wstęp wolny lub datek na dobroczynność (Cedaka) – 10 zł. EMa

FOTO: ŁODZ.PL

JARMARK

JAK WE WŁOSZECH

Ulubione przysmaki, ciepłe uśmiechy i głośne rozmowy – jeszcze do niedzieli można odwiedzić włoski jarmark Fiere del Gusto&buon Gusto na rynku Manufaktury.

Śródziemnomorscy entuzjaści mogą kulinarnie powspominać włoskie wakacje. Na jarmarku czekają na nich makarony, oryginalne włoskie sery, pyszne oliwki, najlepszej jakości oliwy

czy przyprawy. Do kupienia będą także produkty, które są podstawą włoskiej kuchni – mozzarella, oryginalna szynka parmeńska wołowa bresaola czy parmezan. Na klientów czeka

także coś słodkiego – chrupiące cannoli, nugat torrone, kremowo-kawowe tiramisu i inne włoskie desery. Red

KULTUR

– trio ja-
(Mikołaj
a, Raphael
ki, Macio Mo-
EMa

INFO

Program jest dostępny na: dom-literatury.pl

FOTO: MAT. PRAS.

prac publicz-
żna oglądać

EMa

NOW

Dowborczyków 18

Nowy projekt
mieszkaniowy
od **OKAM**

PRZEDSPRZEDAŻ RUSZYŁA

...

NOW. Nowe mieszkania
NOW. Dowborczyków 18
ŁÓDŹ is **NOW**

DOŚWIADCZONY DEWELOPER

OKAM

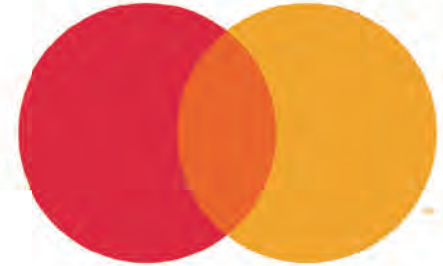
Make living better

600 LAT ŁÓDZI

Spawdź
now-lodz.pl

zapraszają na festiwal muzyczny Great September

14-16 września, Łódź

zagrają:
**Mrozu, Daria Zawiałow,
Kaśka Sochacka**
i wielu innych

specjalnie dla klientów mBanku

- zniżka 50% na gadżety
- karta mobilna Mastercard z festiwalowym wizerunkiem

więcej na: mBank.pl/GreatSeptember

Karta z wizerunkiem Great September. To nie jest oferta. Szczegółowe informacje, w tym warunki naliczania opłat za kartę debetową, są określone w Taryfie prowizji i opłat bankowych dla osób fizycznych w ramach bankowości detalicznej mBanku S.A., Tabelach stóp procentowych dla osób fizycznych w ramach bankowości detalicznej mBanku S.A., Regulaminie kart debetowych dla osób fizycznych w ramach bankowości detalicznej mBanku S.A. dostępnych na www.mBank.pl/indywidualny/karty/karty-debetowe/karta-do-ekonta/ i www.mBank.pl/indywidualny/karty/karty-debetowe/karta-do-konta-mastercard-mobilna/. Karta z wizerunkiem Great September jest edycją limitowaną. Liczba limitowanych kart wynosi 2000 sztuk. Dostępność kart do wydania można sprawdzić na stronie: www.mBank.pl/indywidualny/karty/karty-debetowe/karta-greatseptember/. Dane dotyczące liczby klientów, którzy mogą jeszcze wystąpić o wydanie karty, będą aktualizowane raz w tygodniu.
mOkazja Great September. Szczegółowy regulamin mOkazji Great September znajdziesz na www.mBank.pl/nota/mo-great-september. Aby skorzystać z mOkazji Great September i otrzymać zwrot w wysokości 50% wartości transakcji, należy w okresie obowiązywania mOkazji (14.08-13.09.2023) kupić maksymalnie 1 bilet na stronie eventim.pl z dedykowanego linku dostępnego w mOkazji w serwisie transakcyjnym i aplikacji mobilnej mBanku. Zakup należy opłacić kartą Mastercard mBanku lub BLIKIEM. Maksymalna wartość zwrotu wynosi 99,50 zł. Z mOkazji możesz skorzystać 1 raz. Zwrot z transakcji nastąpi odpowiednio do 75 dni od daty zaksięgowania transakcji spełniającej warunki tej mOkazji na rachunek klienta, którego jest posiadaczem i z którego została wykonana płatność za zakupy w mOkazjach. W przypadku mOkazji oferowanych klientom w serwisie transakcyjnym i aplikacji mobilnej mBanku w ramach promocji własnych Banku, maksymalna wartość jednorazowo naliczonego zwrotu pieniędzy lub wartość innych korzyści w ramach jednej transakcji płatniczej nie może przekroczyć kwoty 1000 zł. Jeżeli wartość należnego zwrotu przekroczy 1000 zł, wówczas kwota zwrotu przekraczająca limit nie jest naliczana i nie jest należna. W przypadku mOkazji oferowanych klientom w serwisie transakcyjnym i aplikacji mobilnej w ramach promocji własnych Banku połączonych z promocjami partnerów mBanku, korzyści przyznawane przez partnera mOkazji inne niż zwrot na rachunek klienta, udzielane są zgodnie z § 6 pkt.1 Regulaminu programu mOkazje. Jeśli korzyści określone w danej promocji są inne niż zwrot pieniędzy oraz przyznaje je i rozlicza bezpośrednio partner, nie stosujemy limitu wartości 1000 złotych przy jednej transakcji płatniczej. Szczegółowe informacje dotyczące mOkazji określa Regulamin programu mOkazje. Powyższy dokument jest dostępny na www.mBank.pl/mOkazje.
Gadżety festiwalowe dostępne do zakupu na zniżką w wysokości 50% są dostępne w ograniczonej liczbie: 100 sztuk koszulek, 200 sztuk toreb. O dostępności produktów będzie informował sprzedawca.

Stronę przygotowała redakcja najpopularniejszej w Polsce
SERII KRZYŻÓWEK Z KORONĄ

Nauka o gospodarce Papuga z czubem Producent żarówek 26	Arabskie imię męskie	Stolica Ugandy	Kłopot przestarzałe	Uczestnicy szkolenia Kara ..., turecki wezyr 34	Przedmiot symbolizujący jakieś pojęcie 7	33	Sycylijski wulkan Głośno w muzyce	Lina u żagla Dawne ogrodzenie z patyków 30	Urok, wdzięk	Śpiewali hit "Rasputin"	Farmer-skie spodnie	Był nim druid		
11			Długie wierzchnie okrycie z pelerynką 24	Delon, francuski aktor 22	Koleżanka Ali 7	Np. szpon 17	Ciężki metal 29	13	Podpieczna Stasia Egoista Domena jurysty	31	19	Kraik nad Zatoką Gwinejską		
Aureola świętego	25						Filmik reklamowy	Punkt widzenia Imię jak roślina Gdy brak zajęć		10				
Powściągliwość	Cechy analogiczne 5						Piosenkarz pochodzący z Załęża Kraj z Limą			21		Prosty lub rozwarty 28		
	27	4	Islamska modlitwa						Stolica Mali	16				
Zasób, rezerwa 3	18	Włoskie auto	9	1	12	8	Spodek kosmitów		Wyrób z formy 15		20	Stos drewna 14	23	2
			Piłkarze z Mediolanu				Turner, piosenkarka 32					Łożysko rzeki 6		

Rozwiązaniem jest przysłowie.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34

Kołyszą statkami 3	Sieć hipermarketów	Typ nawilżającego kosmetyku Rodzaj gulaszu Małe zdjęcie w albumie	Ozdoba na szyi Zwycięstwo, wielka wygrana 12	Wielki zazdrośnik Morski ssak 17	Blanchett, aktorka filmowa Marcin, dziennikarz Stoi przy stole Czarny koń	Metal w stopie z platyną	Żałobny utwór muzyczny	Głuszenie, wyciszenie
				Ważny składnik kości 5				15
Człowiek śniegu z Himalajów	Marka zup w proszku	Liotta, aktor Dzielnice biedy miejskiej Bankowy rachunek 4	Silny może wrywać drzewa z korzeniami 8	Pantera, lampart 6	Karol, pisarz Polana po lesie 14		Demoniczna uwodzicielka Bohaterowicz z powieści 16	Żer dawniej
							Muzeum w Madrycie	
Całkowita klęska armii	Składnik kwarcu		Oznaczenie niewiadomej 18	Pacjentka w szpitalu 1	Pierwsze za płoty Czwarty wymiar dla fizyka 2		Włoska sosna Paczka akt	
							Na czele zarządu Płacliwe narzekanie 7	
Jednostka masy	Np. kenozoik		Puszysta ozdoba lisa 11	Namierza obiekty pod wodą	Szybka jazda lub bieg 2		Auto Formuły 1	Byłe miasto koło Węgrowa
								Onętek, roślina ozdobna

Rozwiązaniem jest przysłowie.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

„Krzyżówki z Koroną”
-DOSKONAŁE O KAŻDEJ PORZE ROKU

KORONA

SUDOKU ŁATWE

2			6	1			8
1		6				3	2
	5					7	
	8	4	5		9	7	1
	2	3	1		7	5	8
	6						4
4		1				8	5
5			7	2			1

SUDOKU ŚREDNIE

		6		8	2	9	3	
5	9						7	
2								1
8			1	7				
6								7
			5	4				9
9								3
	1						9	4
	2	7	6	9		1		

SUDOKU ŚREDNIE

					1	2		4
		5					1	
			4	3		7	5	
					5	6	3	
6								9
	4	8	7					
	8	4		1	3			
	3					5		
2		6	9					

Sudoku przygotowała redakcja najpopularniejszej w Polsce serii Krzyżówek z Koroną

TU NAS ZNAJDZIESZ W PONIEDZIAŁKI, ŚRODY I PIĄTKI

DARMOWA GAZETA „ŁÓDŹ.PL“ JEST DOSTĘPNA W MIEJSCACH:

- Wszystkie **FILIE BIBLIOTEKI MIEJSKIEJ**
Sprawdź adresy na WWW.BIBLIOTEKA.LODZ.PL
- **MIEJSKIE CENTRA MEDYCZNE**
- Lokalizacje **URZĘDU MIASTA ŁÓDZI**
- Filie **MIEJSKIEJ STREFY KULTURY**
- **OGRÓD BOTANICZNY**
- **ORIENTARIUM**
- **OGRÓD BOTANICZNY/PALMIARNIA**
- **AQUAPARK FAŁA**
- **WODNY RAJ**
- Wybrane sklepy **DELIKATESY MIĘSNE GROT**
- Większość **DOMÓW POMOCY SPOŁECZNEJ**
- **CAFFÈ PRZY ULICY**
- **Cukiernie DYBAŁSKI**
- **RYNKI** na terenie miasta
- Wybrane lokalizacje **Zakładu Piekarsko-Cukierniczego PIEKARENKA**
- **AUTOBUSY I TRAMWAJE MPK** na głównych liniach
- **PRZYSTANKI KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ** przy głównych arteriach miasta
- Tereny **SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWYCH**
- **MANUFAKTURA**
- W części sieci **GAMA**
- Siedziba **ŁSI**
- **E.LECLERC** sklep i stacja benzynowa
- **CARREFOUR** Zarzewska
- **CH JAGIENKA**
- **KWADRACIAK** Inowrocławska/Żubardzka
- **POD ZEGAREM** Żubardź
- **DJ-MAR** Turnie 1
- Wiele **SKLEPÓW SPOŻYWCZYCH** na terenie Łodzi
- **PH ORANŻADA** Wujaka 7, Pojezierska 2/6
- **Z PIECA RODEM** wszystkie lokalizacje na terenie Łodzi
- **BIESIADA CATERING** Stefana 2
- **RAJSKIE JADŁO** Traktorowa 63
- **SUSHI KUSHI** Roosevelta 7
- **BAR U JANOSIKA** Janosika 52
- **ORION Business Tower** Sienkiewicza 85/87
- **CENTRUM BIZNESU** Piłsudskiego 3
- **BIUROWIEC** Piotrkowska 270
- **TEXTORIAL PARK** Fabryczna 17
- **CENTRUM BIZNESOWE** Milionowa 21
- **CENTRUM BIZNESOWE FAKTORIA** Dowborczyków 25
- **TEO PARK** Wersalska 47
- **STARA DRUKARNIA** Gdańska 130
- **BIUROWIEC** Politechniki 22/24
- **URBANICA** Wróblewskiego 18
- **Biuro COTTON HOUSE** Sterlinga 27/29
- **NOWA FABRYCZNA** Składowa 35

oraz w wielu innych punktach na terenie Łodzi

kolportaz@biblioteka.lodz.pl

Złap za uchwyt, odchyl klapę i weź gazetę „Łódź.pl“

UWAGA

Gazetę znajdziesz w autobusach i tramwajach MPK na głównych liniach

OD NOWA

Stało się to, o czym mówiono od dłuższego czasu. Janusz Niedźwiedź nie jest już trenerem Widzewa. Jego miejsce zajął Daniel Myśliwiec, którego nazwisko często padało w kontekście objęcia sterów klubu z al. Piłsudskiego 138. Czy wymyślił Widzew od nowa?

Trudno zliczyć, ile wpisów o „trzymaniu ciśnienia” opublikowali w mediach społecznościowych prezesi Widzewa po porażkach. Wiadomo, że było tego dużo, bo w 2023 r. RTS wygrał jedynie cztery spotkania, co jest zawstydzającym wynikiem, ale nie oznacza, że Janusz Niedźwiedź był złym trenerem. W głowach kibiców na pewno zostaną awans do Ekstraklasy, wygrane derby i fantastyczna jesień 2022 r. Ten projekt po prostu dobiegł końca.

Brakowało świeżości w taktyce i relacjach piłkarze-trener. Przerwa śródsezonowa jej nie przyniosła. Były szkoleniowiec łodzian próbował zmian w ustawieniu, przesuwiał

piłkarzy na pozycjach, ale efekt był taki, że na siedem meczów widzewiaci wygrali tylko dwa. Przeszłe zasługi to za mało, żeby uratować posadę. Zmiana była wręcz konieczna.

„Nie jestem od gadania, tylko od pracy”

Daniel Myśliwiec od dłuższego czasu orbitował wokół Widzewa. Po porażce ze Śląskiem Wrocław zaczęła się otwarta debata nad zwolnieniem Niedźwiedzia i ruszyła giełda trenerskich nazwisk, które mogą go zastąpić. Myśliwiec od razu był w czołówce, mimo że jego doświadczenie nie jest zbyt duże, ale styl, w jakim prowadził Stal Rzeszów, oraz sposób, w jaki zdobywał awanse i grał w Fortuna 1. Lidze, spowodowały, że był na ustach całej piłkarskiej Polski.

Przychodząc do Widzewa, już na pierwszej konferencji zaznaczył, że nie

jest „od gadania tylko od pracy”, czym z miejsca zaskarbił sobie przychyłność kibiców. Prawdziwość tych słów potwierdził dosłownie dwa dni później w sparingu ze Zniczem Pruszków. Podczas przerw na uzupełnienie płynów trener zbierał zawodników wokół tablicy, na której rozrysowywał schematy taktyczne. Był bardzo aktywny przy linii bocznej, cały czas podpowiadając i zachęcając do intensywniejszego pressingu.

Pierwsze zwycięstwo

Wyników w meczach kontrolnych nie należy do końca brać na poważnie. Trenerzy testują w nich zawodników i nowe rozwiązania, jednak z psychologicznego punktu widzenia każda wygrana jest ważna. A zatem na otwarcie trenerskiej pracy w Widzewie Myśliwiec zaliczył zwycięstwo 2:1.

Jego zespół zagrał w obu połowach w różnych usta-

wieniach.

W pierwszej: 4-1-4-1, w drugiej zaś 3-4-2-1.

W obu systemach widzewiaci grali za kadencji poprzedniego trenera. Na początku nie należy spodziewać się drastycznych zmian, a oczekiwać nadania nowego impulsu, który był już momentami wyczuwalny. Szybsze wyjście do pressingu, więcej zawodników w strefie ofensywnej wspomagających Sancheza oraz podejmowanie przez pomocników bardziej nieoczywistych decyzji. Jeżeli uda się to wszystko doszlifować przez najbliższe półtora tygodnia, Widzew może z pozytywnym nastawieniem wyjść na mecz z Cracovią.

PB

**Daniel Myśliwiec
został nowym trenerem
Widzewa Łódź**

Memorial Cichego

FOT. LODZ.PL (RADOSŁAW JÓZWIAK)

Kibice siatkówki nie muszą czekać do października na start rozgrywek Tauron Ligi. Prawdziwe sportowe emocje czekają na nich już w weekend (8–10 września). W łódzkiej Sport Arenie im. Józefa „Ziuny” Żylińskiego zostanie rozegrany memoriał Michała Cichego. Swoją formę przed początkiem sezonu zaprezentują nie tylko łódzkie drużyny, ale także goście z zagranicy.

Na weekend między 8 a 10 września w Łodzi zaplanowano prawdziwe siatkarskie święto. Po raz pierwszy w łódzkiej Sport Arenie odbędzie się memoriał Michała Cichego. W jego ramach zostaną rozegrane dwa turnieje – seniorski i młodzieżowy. W tym pierwszym na parkiecie zmierzą się cztery drużyny. Łódź będą reprezentowały dwa zespoły: mistrzyni Polski ŁKS-u Commercecon Łódź i brązowych medalistek Tauron Ligi, czyli Grot Budowlanych Łódź. Zagrają z siatkarkami z drużyny #VolleyWrocław i z wicemistrzynie Niemiec SC Poczdam.

Zagrają młodzieżki

Równie ciekawie zapowiada się rywalizacja młodziczek. Zobaczymy w niej zawodniczki ŁKS-u Siatkówka Żeńska Łódź, MUKS-u

„47LO-Budowlani” Łódź, UKS-u Siatka Zgierz oraz Sparty UJ Kraków. Wstęp na turniej jest bezpłatny.

Memoriał będzie poświęcony pamięci trenera ŁKS-u Commercecon Łódź, który zmarł tragicznie w 2022 r. Jego śmierć zaskoczyła wszystkich kibiców. Odszedł raptem trzy tygodnie po wywalczeniu ze swoją drużyną brązowego medalu mistrzostw Polski. Rok później jego zespół sięgnął po złoto. Michał Cichy zaczynał swoją karierę w Wifamie Łódź. Później związał się z ŁKS-em. Był asystentem trenera, statystykiem i szkoleniowcem pierwszej drużyny, a także pedagogiem. Uczył wychowania fizycznego w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Łodzi.

JB

Michał Cichy zmarł tragicznie w 2022 r.

ZIUNA CUP 2023 PÓŹNIEJ

FOT. MAT. PRAS., LODZ.PL

Tegoroczna odsłona Ziuna Cup została przesunięta na przełom września i października. Pierwotnie zmagania koszykarek mieliśmy oglądać już w ten weekend.

Ziuna Cup zostanie rozegrana później niż planowano. Powodem takiej decyzji był siatkarski memoriał Michała Cichego, w którym rywalizować będą młodziczki (piątek-sobota) oraz seniorki (sobota-niedziela). Koszykarki do hali „Ziuny” zawitają natomiast 30 września. Co prawda, turniej z ich udziałem za-

cznie się dzień wcześniej, jednak pierwszego dnia rywalizacja będzie toczyła się na obiekcie SP 44 przy ul. Kusocińskiego 100.

Turniej młodych talentów

Tak jak w 2022 r., w Ziuna Cup 2023 wystąpią zespoły U-13. W poprzedniej edycji triumfował Lider Biofarm Swarzędz, za którym uplasowała się drużyna ŁKS Koszykówka Kobiet. Miejsce na najniższym stopniu podium zajął natomiast Basket Stryków. O końcowy sukces rywalizowało wówczas osiem drużyn,

lecz tym razem w szranki stanie sześć zespołów. Nie będzie wśród nich ekipy ze Swarzędza, jednak pozostali medalisci ponownie będą mieli okazję sprawdzić swoją dyspozycję w konfrontacji z wymagającymi rywalkami. Takimi z pewnością będą zawodniczki krakowskiej Wisły i CCC Polkowice. Oprócz tych drużyn w turnieju zagrają też młode koszykarki KS-u Kutno oraz łódzkiej Szkoły Gortata. Ziuna Cup 2023 rozpocznie się 29 września w SP 44, a 30 września i 1 października mecze będą rozgry-

wane w hali im. „Ziuny” Żylińskiego przy al. Unii Lubelskiej 2. Rywalizacja ma się odbywać systemem „każdy z każdym”.

MD

Młode zawodniczki zmierzają się w hali im. Józefa „Ziuny” Żylińskiego

ŁÓDZKA POGODYNKA

PIĄTEK

08.09

27°C

Imieniny obchodzą:
Adrianna, Alan,
Radostaw, Adam,
Eustachy, Maria

SOBOTA

09.09

28°C

Imieniny obchodzą:
Sergiusz, Otmar,
Aniela, Aureliusz,
Dionizy, Grażyna

NIEDZIELA

10.09

22°C

Imieniny obchodzą:
Aldona, Łukasz,
Mikołaj, Irmina,
Klemens, Mścibor

Rodzinne miasto

TWÓRCY ŁODZI PRZEMYSŁOWEJ

Henryk Grohman zmarł pół roku przed wybuchem II wojny światowej, ale wcześniej sporządził testament, w którym zapisał cały swój majątek przemysłowy na rzecz Skarbu Państwa. Jednocześnie – przewidując bieg wypadków – przekazał niebagatelną sumę 165 tys. zł na Fundusz Obrony Narodowej, a swoje kolekcje podarował instytucjom państwowym. Unikatowy zbiór egzotycznych instrumentów muzycznych zapisał Muzeum Etnograficznemu w Warszawie, które spłonęło w 1939 r. Do Muzeum Narodowego trafiły zbiory ceramiki japońskiej, a grafiki japońskie do gabinetu rycin Biblioteki UW, natomiast bogaty księgozbiór podarowano Bibliotece Publicznej w Łodzi. Zdeponowane w Muzeum Narodowym, bardzo cenne skrzy-

pce Stradivariusa przepadły. Dyr. Stanisław Lorentz schował je w skrytce pod schodami, ale po wojnie ich nie odnaleziono. agr

TESTAMENT

Ostatnia wola ś.p. Henryka Grohmana
Z funduszy prywatnych zapisał na FON zł. 165.000

Wzruszający dowód panieci o potrzebie świadczenia na obronę Państwa dal zmarły przed niedawnym czasem ś.p. Henryk Grohman, jeden z czołowych przedsiębiorców przemysłu łódzkiego, były prezes Zarządu Zjednoczonych Zakładów Włókienniczych K. Scheiblera i L. Grohmana, S. Akc. w Łodzi. Wśród zarządzeń ostatniej swej woli nie zapomniał bowiem o na kasie chwili, jakim jest wspomnienie obronności i przetrwania ze swych funduszy prywatnych kwotę 165.000 — na cele obrony Państwa. Kwota ta została w dniu wczorajszym wpłacona przez Zjednoczone Zakłady Włókiennicze K. Scheiblera i L. Grohmana, S. A., w wykonaniu ostatniej

woli ś.p. prezesa Henryka Grohmana, na właściwe konto BGK.

Miejski Komitet Fundusza Obrony Narodowej w Łodzi informuje, że nadal wpływły ofiary na FON, a mianowicie:

„E. W.” — 6 łytek platerowanych, 1 kolczyk i 1 postument dla owoców, Borowski J. i Majewska M. — 2 obrączki złote, 1 pierścionek srebrny, Rataj Bogdan — 6 kg. miedzi, Tarapani Izabella — obrączkę złotą, 11 monet srebrnych, 2 srebrne koleżki srebrną bransoletę 8 monet niklowych, pracownicy firmy J. Świątowa — zł. 92,16, Strojkiwicz Władysław — 1 kopertę od srebrnego zegarka, kelnerzy, muzycanci i

śpiewacy na weselach zł. 25. Machtyłowicz Bronisława — 7 monet srebrnych i 73 monety miedziane. Nowe-Jasiński Stanisław — 2 kwity na zł. 100 — KKO. m. Łodzi na POP, papierosnicy srebrna, pierścionek złoty z diamentem, inż. Lubotowiczowa Stefania — 7 monet srebrnych, 1 moneta 10 rublowa złota, 1 dewizka złota, 27 monet niemieckich i 27 miedzianych.

Robotnicy firmy Mark i S-ka, przy ulicy Sierzywana 12-14, zorganizowali w Zjednoczenia Polskich Związków Zawodowych, złożyli w darze na FON sumę 447 zł. 10 gr.

W 1939 r. łodzianie zbierali datki na FON, na który H. Grohman przekazał 165 tys. zł, o czym poinformował „Kurier Łódzki”

POCZĄTEK NIEMIECKIEJ OKUPACJI

KARTKA Z KALENDARZA

Defilada żołnierzy Wehrmachtu na pl. Wolności

8 września 1939 r. jednostki 17. dywizji piechoty, dowodzonej przez gen. Maksymiliana von Weichsa, weszły do Łodzi, ale w zasadzie opanowały miasto dopiero na-

stępnego dnia i tryumfalnie defilowały na pl. Wolności. Niemcy mieszkający w Łodzi witali wojska Wehrmachtu owacjami, wywieszono flagi hitlerowskie na budynkach

użyteczności publicznej, uaktywnili się zwolennicy partii nazistowskiej.

Początkowo Łódź zamierzano przyłączyć do Generalnego Gubernatorstwa, które zostało utworzone 28 września 1939 r., a miasto wzytował 16 października Hans Frank, który przejął władzę cywilną z rąk wojskowych. Jednak zdecydowana postawa łódzkich Niemców, pragnących, aby miasto należało do Rzeszy, poparta przez Artura Greisera, gauleitera Kraju Warty, doprowadziła do przyłączenia Łodzi do III Rzeszy 4 listopada 1939 r. Na uroczystościach pojawił się Greiser, a impreza z pompą odbyła się 8 listopada w parku Poniatowskiego, przemianowanym na Hitlerjugend Park. Łódź była początkowo jednym z miast rejencji kaliskiej, ale od wio-

śny 1940 r. władze niemieckie urzędowały już w pałacu Poznańskich i 1 kwietnia rejencję kaliską przemianowano na rejencję łódzką. Uwieńczeniem decyzji administracyjnych, zmierzających do germanizacji Łodzi, była zmiana nazwy miasta na Litzmannstadt (11 czerwca 1940 r.) od nazwiska gen. Karla Litzmanna, zwycięzcy bitwy łódzkiej w 1914 r. Herbem Łodzi stała się podwójna swastyka na granatowym tle, która zdobiła urnę całopalną, znaną jako koło Zgierza, co miało świadczyć o germańskości tych ziem. agr

GALERIA ŁÓDZKICH KAMIENIC I DETALI

Bogato zdobiona kamienica Adolfa Rauscha przy ul. Kilińskiego 86 zbudowana w 1897 r. wg projektu Franciszka Chefmińskiego

LEPSZA PANNA

ŁÓDZIANIZMY

Przy okazji dzisiejszego „Kryminałki” o upadłej Helenie warto przywołać popularne w dawnej Łodzi powiedzenie „lepsza panna”. Przymiotnik „lepszy” dawniej klasyfikował kogoś należącego do wyższych sfer,

bogatego lub wysoko postawionego. Mówiono też o pochodzeniu z lepszego domu albo przynależności do lepszej wiary, czyli elity w danym środowisku. A tymczasem określenie „lepsza panna” sugeruje ironicznie niezbyt moralne i naganne prowadzenie się. Natomiast o pannach i kobietach z tzw. wyższych sfer na łódzkiej ulicy szeptano,

że „liczą się panie” albo „podchodzą pod panie”, czyli są żądane i dystyngowane. Dorastający chłopcy i dziewczynki określani byli jako podlotki, natomiast o dziewczynie nastoletniej, młodziutkiej kobiecie mówiono, że już „podchodzi pod pannę”. Pod tym względem jednak samo słowo „podchodzić” oznaczało także zalecanie się lub zabieganie o czyjeś względy. „Szykuje się wesele u sąsiadów, bo tam już ktoś podchodzi” – mówiono. agr